POLITIČKA AGENDA "DOSJEA U SJENI" (*SHADOW DOCKET*) KAO NEGACIJA USTAVNE DIOBE VLASTI

Akademik Arsen Bačić[*]

UDK: 342.56:347.136(73)
342.722:347.136(73)
347.998:347.931(73)
DOI: 10.3935/zpfz.76.4.1
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: svibanj 2026.

U radu se ilustrira slučaj poremećaja sistema diobe vlasti zbog tajnosti izvjesnih procedura kojima se državne vlasti de facto izuzimaju od demokratske kontrole. Ukratko se skreće pozornost na značaj načela arcana imperii, trajnost njegovih suvremenih izvedenica, neporecivu važnost podjele vlasti za ustavnodemokratsku državu, na kritiku revitalizacije načela odlučivanja karakterističnih za arcana imperii kojoj je ustavnodemokratska država izravno sučeljena, a zatim posebice na teoriju i praksu "skrivene agende" Vrhovnog suda SAD-a. Tzv. shadow docket ovoga Suda je s razlogom uzbunio demokratsku javnost, prije svega zbog zloćudnosti taloga i divljeg tkiva trumpizma u konstrukciji najstarije ustavne demokracije svijeta. Naposljetku, pokušavamo odgovoriti na pitanje kakve implikacije na načelo diobe vlasti u suvremenoj ustavnoj demokraciji ima takva 'hitna' i 'skrivena' priroda i oblik političkog i pravnog odlučivanja.

Ključne riječi: dioba vlasti; sudbena vlast; Vrhovni sud SAD-a; dosje u sjeni

[*] Dr. sc. Arsen Bačić, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zrinski trg 11, 10 000 Zagreb; voditelj Jadranskog zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Augusta Šenoe 4, 10 000 Zagreb; *professor emeritus* Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Domovinskog rata 8, 21 000 Split; arsen.bacic@xnet.hr; ORCID ID: orcid.org/0000-0001-6849-1107

"Secrecy secures, so to speak, the possibility
of a second world alongside of the obvious world,
and the latter is most strenuously
affected by the former."
(Simmel, G.)[1]

1. UVODNA NAPOMENA

U sredini impresivne freske *Atenska škola*, koja se nalazi u vatikanskoj dvorani Stanza della Signatura, majstor Rafaelo Santi di Urbino (1483. – 1520.) je među velikanima grčkoga doba istaknuo figure Platona i Aristotela. Platon koji neodoljivo podsjeća na Leonarda da Vincija prstima desne ruke pokazuje prema nebu, a njegov sugovornik Aristotel svoju je ruku ispružio prema tlu. Ove geste Rafael je kao genijalni slikar oblikovao da bi njima predstavio različite filozofske pozicije. Dok Platon predstavlja normativne ideale, Aristotel se drži empirijskoga svijeta. Za pretpostaviti je da njih dvojica ne diskutiraju o tome kako se donose sudske odluke, mada ni to nije isključeno, jer na istoj je kompoziciji i Sokrat kojega će, kako se zna, tijekom vremenom dohvatiti preteška odluka najvišega atenskog suda (*Heliaea*). Debata Platona i Aristotela dijalog je o odnosu normativnoga i stvarnoga (empirijskoga); riječ je o raspravi koja ne samo da je obilježila stoljeća filozofske i političke misli već je uvelike pomogla oblikovati i načine kojima su politički filozofi i pravnici izučavali i rješavali mjesto i ulogu najviših sudova u vlasti i njenoj državnoj organizaciji.[2] Da se kojim slučajem povijesni dijalog između dvojice filozofa premjesti u neki suvremeni okvir, njegovi bi novi sudionici zasigurno raspravljali i o tome što je to što u procesu odlučivanja u najvišim sudskim instancama modernog tipa (ustavni sud, vrhovni sud) ometa vladavinu prava.[3] Vjerujemo da bi tako, usprkos razlikama

---

1 Simmel, G., *The Sociology of Secrecy and of Secret Societies*, American Journal of Sociology, *vol.* 11, 1906., str. 462; cit. pr. Birchall, C., *Managing Secrecy*, International Journal of Communication, *vol.* 10, 2016., str. 152 – 163.

2 Usp. Pacelle, R. L. Jr., *Heuristic Models of Judicial Decision Making*, u: Pacelle, R. L. Jr.; Curry, B. W.; Marshall, B. W., *Decision Making by the Modern Supreme Court*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011., str. 27 – 50; Bernhardt, J., *Atenska škola*, Abenteuer Philosophie, br. 4, 2007., dostupno na: https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/umjetnost/atenska-skola/#prettyPhoto (6. 5. 2026.).

3 O tome v. Bačić, A.; Bačić, P., *Ustavna demokracija i sudovi*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2009., str. 432; Lambert, E., *Le gouvernement des juges et la lutte contre la législation sociale aux États-Unis. L'expérience américaine du contrôle judiciaire de la constitutionnalité des lois*, Marcel Giard & Cie., Paris, 1921., str. 276; Blin, F., *Le "gouvernement des juges" en France sous la cinquième République: mythe ou réalité? Etude de contrôle de*

koje postoje npr. između R. Dworkina i njegova učenja o egzistenciji nepravednih zakona i pravnih poredaka koji su prepreka teorijama prirodnog prava[4] i H. L. A. Harta koji bi s pozicije legalne filozofije objašnjavao pravo kao autoritativni sustav, obojica velikana suvremene pravne misli nesumnjivo dijelili istu kritičku poziciju o arbitrarnoj poziciji sudaca ili njihovu neusklađenom djelovanju u hijerarhiji administracije pravosuđa.[5] Odnosno o svakoj "odmetnutoj" sudskoj instanci i skupini pojedinaca koji sebično slijede isključivo svoje političke preferencije, ignorirajući pritom bilo koje veze s legalnim čimbenicima, obvezama prema diobi odnosno kontrolama i provjerama vlasti. U njihovu ih odlučivanju ništa ne sputava pa su slobodni u ostvarivanju vlastite koncepcije "dobrog društva".[6] A potonje čini najdojmljiviji "istočni grijeh" svake neograničene vlasti koju sirova ambicija tjera prema tiraniji.[7] U tom smislu itekako vrijedi obratiti pozornost na jednu tendenciju odlučivanja pojedinih državnih institucija o točkama svog "hitnog", "izvanrednog", zapravo "skrivenog dnevnog reda" kojim one izravno atakiraju na visoka načela ustavnodemokratske države, prije svega na njena načela diobe vlasti, javnosti i transparentnosti. U tome za sada iskače recentna praksa Vrhovnog suda SAD-a i njegov famozni *shadow docket*, ali i zabrinjavajuće imitiranje te prakse diljem ustavnodemokratskog svijeta od strane različitih institucija vlasti.[8]

Ono čega se demokratska javnost pribojavala, nažalost, ispunjava se. Trumpova je administracija putem "zbrzane", skrovite agende Vrhovnog suda progurala niz odluka o važnim pitanjima suvremenog trenutka. Riječ je npr. o (ne) prihvatljivosti useljenika u SAD, izgradnji graničnog zida koji bi spriječio plimu

constitutionnalité des lois, thèse, Université Toulouse, Toulouse, 1991., str. 310; Troper, M., *Le gouvernement des juges, mode d'emploi*, Presses Université Laval, Quebec, 2006., str. 52.

4 Waluchow, W.; Sciaraffa, S., *The Legacy of Ronald Dworkin*, OUP, Oxford, 2016., str. 5 *et passim*.

5 Heuschling, L., *Edouard Lambert, Le gouvernement des juges et la lutte contre la législation sociale aux États-Unis. L'expérience américaine du contrôle judiciaire de la constitutionnalité des lois,* Revue internationale de droit comparé, 2007., str. 958 – 961; Blin, F., *op. cit.* u bilj. 3, str. xv; Troper, M., *op. cit.* u bilj. 3, str. 50.

6 Pacelle, R. L. *et al*., *op. cit.* u bilj. 2, str. 30.

7 Waldron, J., *Separation of Powers in Thought and Practice*, Boston College Law Review, *vol. 54*, 2013., str. 433 – 468.

8 Pierce, R. J. P. Jr., *The Supreme Court Should Eliminate Its Lawless Shadow Docket*, George Washington Law Faculty Publications & Other Works, 2021., dostupno na https://scholarship.law.gwu.edu/faculty_publications/ 1549 (6. 5. 2026); Schubert, G.A., *The Study of Judicial Decision-Making as an Aspect of Political Behavior*, American Political Science Review, *vol*. 52, br. 4, 1958., str. 1007 – 1025.

ilegalnih useljenika, zahtjevima za odgodu izvršenja smrtne kazne koje blokiraju tri federalna pogubljenja prvi put nakon 20 godina, pravu na abortus, itd.

U ovom radu skrećemo ukratko pozornost na značaj načela *arcana imperii*, neke njegove suvremene izvedenice, trajnu važnost podjele vlasti za ustavnodemokratsku državu, na kritiku revitalizacije načela odlučivanja karakterističnih za *arcana imperii* kojoj je ustavnodemokratska država izravno sučeljena, a zatim na teoriju i praksu "skrivene agende" u drugim institucijama tripartitne organizacije vlasti suvremene ustavnodemokratske države. Samo ukratko upućujemo na stanje te agende u okvirima zakonodavne i izvršne vlasti, a ponajviše pozornosti posvećujemo "skrivenoj agendi" Vrhovnog suda SAD-a koji je fenomen s razlogom uzbunio demokratsku javnost, prije svega zbog zloćudnosti taloga trumpizma u temeljima najstarije ustavne demokracije na svijetu. Naposljetku dajemo nekoliko kratkih ilustracija takvog postupanja i kod nas.

2. *ARCANA IMPERII* KAO PRETEČA FENOMENA POLITIČKOG ODLUČIVANJA U SJENI

U pripremi juriša na institucije "starog režima" teorija ustavnodemokratske države je od početka principijelno odbacivala teoriju i praksu vladavine *arcane imperii* koju su kao "pravo kraljeva" bezrezervno zagovarali apologeti apsolutizma.[9] Prema Polibiju *arcana imperii* je još od Kornelija Tacita, konzula i guvernera provincije *Asia*, označavala tajno umijeće vladanja koje se pozivalo na tobožnje tajne prirode (*arcana naturae*) i koju se oduvijek nastojalo naveliko imitirati. Dugo se ponavljala uzrečica da se "imperator može roditi i izvan Rima" (*Evolgato imperii arcano, posse principem alibi quam Romae fieri*).[10] Htjelo se kazati da su "tajnoviti

[9] Usp. Lockeovu kritiku R. Filmera (*Patriarcha*) u: Locke, J., *Two Treatises of Government*, Cambridge University Press, Cambridge, 1988.

[10] Kod Tacita je, kako navodi Polibije u djelu *Historiae*, *arcanus* značio nešto skriveno, nešto mistično, nešto složeno i suptilno, nešto mudro, nešto opasno, nešto što zasigurno ne bi trebalo biti poznato široj javnosti, dok je *imperium* značio sferu moći i legitimne vlasti rimskog službenika. U Tacitovo doba postojao je samo jedan dužnosnik koji je bio važan – car, a njegova sfera moći i legitimna vlast bila je cijelo Rimsko Carstvo. Usp. Taylor, M., *Arcana imperii Reconsidered: Tacitus and the Ethics of State Secrecy,* dostupno na https://classical studies.org/annual-meeting/145/abstract/arcana-imperii-reconsidered-tacitus-and-ethics-state-secrecy (6. 5. 2026.); Catanzariti, M., *New Arcana Imperii*, Journal on European History of Law, *vol.* 3, br. 2, 2012., str. 59 – 67.

putevi" kojima se odlučuje o Cezaru, svakako ne nužno i na samom dvoru.[11] Za takvu pojavu se često *contra* i *praeter* institucija i procedura znalo stoljećima, sve dok je trajala vladavina monarhijskog apsolutizma.

Tajnovitost uvijek dobiva javnu pozornost kada ona postaje instrument konstrukcije društva. U tom kontekstu riječ *arcana* upućuje zapravo na – "cjeloviti skup obrazaca kulturnih ponašanja koji u određenom momentu postaju društveno pitanje unoseći zabunu u tradicionalni rascjep između javnog i privatnog".[12] O tome svjedoči M. Catanzaritti i njena potraga za relevantnim razdobljima tektonskog pomicanja prostora tajnosti između javnih vlasti i individualnih prava, te različitim procedurama komunikacije i odlučivanja. A ta potraga osvjetljava kompleksnu povezanost starih i novih, a skrivenih tajni obnašanja vlasti.

Postojanje tajni u rimskom svijetu najbolje ilustrira zgoda koja se vezuje uz Gneja Flavija[13] i otkrivenu krađu kalendara i dokumenata ugraviranih na brončanim pločama pohranjenima u arhivu (*aerarium*) a koji su se odnosili na sudbeno ispunjenje građansko-pravnih obveza. Otuđenje se konvencionalno pripisuje Flaviju kojemu je to bilo "zgodno" jer je jedno vrijeme i radio kao činovnik u arhivu pravnih izvora, prije nego što je postao magistrat (*aedilis curulis*). Događaj ima političko značenje jer upućuje na ranije skrivanje prava i njegovu apropriaciju od strane više klase u smislu ekskluzivnog posjeda znanja. Potonje bi se lako moglo povezati s modernim problemom slobodnog pristupa informacijama. Rasprava je u sebi uključivala i interpretaciju pisanog prava (*Lex XII Tabularum*),

---

[11] Waldmann, R., *A Piece of the Hidden Knowledge of Power-Holding...*, dostupno na https://www.bradford-delong. com/2011/05/a-piece-of-the-hidden-knowledge-of-power-holding.html; Gerrish, J., *Sertorius, Civilis, Rome and Exile in Tacitus' Histories*, The Classical Journal, *vol.* 116, br. 4, 2021., str. 473 – 498.

[12] Catanzariti, M., *New Arcana Imperii* (October 30, 2010), dostupno na http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1732622 (6. 5. 2026.).

[13] "*Gnaeus Flavius* (rođen krajem 4. stoljeća pr. Kr.), rimski pravni pisac i političar koji je javno objavio tehnička pravila pravne procedure, koja su patriciji i pontifikali (savjetnici kralja, diktatora ili cara) držali u tajnosti zadržavajući tako svoju prednost nad plebejcima. Flavije je naučio postupak dok je bio sekretar cenzora i konzula *Appiusa Claudiusa Caecusa*. Oko 304. godine objavio je svoja otkrića u djelu kasnije poznatom kao *Jus Flavianum*. Iz ovog djela rimski je narod po prvi put mogao naučiti *legis actiones* ili verbalne formule potrebne za održavanje pravnih postupaka i *dies fasti* ili određene dane na koje se postupak može pokrenuti. Zbog Flavijeve popularnosti izabran je za nekoliko javnih dužnosti, uključujući i senatorsku. Godine 304. postao je magistrat javnih zgrada i radova (*curule edile*) unatoč prosvjeda velikaša, koji su ga prezirali jer je oslabio njihovu moć i jer je bio plebejskog podrijetla." Usp. https://www.britannica.com/biography/Gnaeus-Flavius (6. 5. 2026.).

koje je nakon kompilacije nužno trebalo tumačenje i raspravu ispred tribunala. Uzeto zajedno, takva aktivnost te poznavanje pravnih formula sugerirali su da je specifična kompetencija bila rezervirana za uski krug poznavatelja, a to su bili svećenici. Jedino su oni znali postupke i datume (dane) u kojima se moglo započeti s pravnim procedurama (*fasti*), itd. Nakon otkrivanja (skrivenog) arhiva G. Flavije je prestao davati savjete, ali je njegovo ime zauvijek ostalo povezano s tajnom uporabom prava u privatnim i javnim poslovima. Suština problema tajnosti u starome svijetu bila je "nevidljivost" pravnih formula, no koja je u Rimu relativno rano otklonjena pretorovim djelovanjem te javnom objavom formula tužbi i prigovora koje postaju most između strogog prava (*ius strictum*) i životne stvarnosti.[14]

Kasniji će razvoj "tajnost stvaranja politike" tražiti u ideji "državnog razloga" (*raison d'Etat*). I dalje se vjerovalo da svijet vlasti nije otvoren običnoj svjetini, s kaosom se mogu nositi jedino oni koji su u stanju oprezno i razborito zauzdati strasti. U toj perspektivi mudrost je bila "doktrina ugodne uporabe strasti". S druge su se strane tajne politike umnožavale tajnama pojedinca koji su svoje personalne sklonosti mogli širiti jedino konstrukcijom hladnokrvnog lica vlasti. Politika se opet usvaja i prilagođava kao tehnika. Više nije važno, zaključuje se, o kojim se pravima radi, već kako se ona ostvaruju; više nije važan "pravedni zakon", već "pravedni kralj" koji može odlučivati i čemu i kako.[15]

Tajnost gubi svoje moralno i socijalno značenje tek nastupom prosvjetiteljstva kada tajna dobiva intelektualno značenje. Slogan prosvjetiteljstva je Kantova fraza o "javnoj uporabi razuma". Postulat javnosti počiva na slobodnom korištenju razuma u svakom trenutku, ono nema ograničenja jer je razum jedini pokretač prosvjećivanja čovjeka. Veliki preokret koji je prosvjetiteljstvo donijelo – "opravdavao je individualni razum a ne više tajnovitost palača". Onoga trenutka kada je javna komunikacija postala javna etika, moralno ponašanje nije više pripadalo pojedincima. Rezultat je bilo to da su se pojedinci pomakli u prostor javnog mnijenja, a javno je mišljenje, štoviše, državnu dogmu tajnovito ostavilo neutralnom. Javno je mnijenje ostalo sudac vlasti bez svog javnog karaktera.[16]

Na javnom mnijenju, zapravo kartezijanskoj doktrini o prirodnoj kvaliteti razuma kojim su bili obdareni svi ljudi, temeljila se nova filozofija opće jednako-

[14] Catanzaritti, M., *op. cit.* u bilj. 10, str. 5 *et passim*.

[15] *Ibid*., str. 10 *et passim*.

[16] *Ibid*., str. 16. Vidi i: Quill, L., *Secrets and Democracy: From Arcana Imperii to WikiLeaks*, Palgrave, Macmillan, New York, 2014.; Yauri-Miranda, J. R., *Constructing and restraining the societies of surveillance: Accountability, from the rise of intelligence services to the expansion of personal data networks in Spain and Brazil* (1975–2020), Ph.D. Dissertation, University of Basque, Santsoena, Biskay, 2021., str. 565.

sti prava, individualizma i demokratske vlade. Sve su te ideje našle svoj izraz u prvim sukcesivnim ustavima s kraja 18. st. koji su počivali na doktrinama predstavničkog sustava, građanskih prava i sloboda, supremaciji legislative, striktnoj diobi vlasti te građanskim i kaznenim zakonicima s početka 1800. godine.[17]

Možda je najbolji primjer nove orijentacije 1785. dao James Wilson u svojoj obrani institucije središnje federalne banke u SAD-a. Naglašavajući važnost izučavanja ove institucije za život novog saveza američkih država, istaknuo je sljedeće:

> "Možda je za poželjeti da ova rasprava nije postala nužna; i da su ta pitanja moguće još neko vrijeme počivala u *arcana imperii*: ali ona su sada predstavljena javnosti; i javnost bi ih trebala promatrati odlučno, nepristrano i sa svom pažnjom koja dolikuje tako značajnoj prigodi."[18]

Stvar se radikalizirala imajući u vidu pojavu D. Trumpa koji je staru avet *arcane imperii* probudio ili "razgorio" potragom za fantomima "duboke države" (*deep state*) koji su zaprijetili svim starim i novim vrijednostima konstitucionalizma.[19] A neologizam "duboke države" formulirao je Mike Lofgreen kao "hibridni entitet javnih i privatnih institucija koje vladaju zemljom prema dosljednim obrascima … povezan s, ali samo povremeno kontroliranom, vidljivom državom čije čelnike biramo. Moja analiza ovog fenomena nije razotkrivanje tajne, konspirativne kabale; država u državi skriva se uglavnom na vidljivom mjestu, a njeni operateri uglavnom djeluju na svjetlu dana".[20]

---

[17] Berman, H. J., *The Impact of the Enlightenment on American Constitutional Law,* Yale Journal of Law & the Humanities, *vol.* 1, br. 2, 1992., art. 5, str. 311 *et passim*.

[18] *Collected Works of James Wilson*, *vol.* 1, dostupno na https://oll.libertyfund.org/title/hall-collected-works-of-james-wilson-vol-1 (6. 5. 2026.).

[19] Dok je u 2016. ideja o 'tajnoj državi' u SAD-u "korištena za poticanje alarmantne i bezobzirne izborne kampanje, daleko manje demokratsko doba vidjelo je staro ponavljanje koncepta koji je ilustrirao božansku lukavost i moć kraljeva i njihovih ministara. Tajne doktrine ovih velikana bile su poznate, još iz Tacitovih dana, kao *arcana imperii*: "misterije države"." The Custodian, *Arcana Imperii and the Legacyof the Deep State*, December 29, 2019, http://www.thethinkersgarden.com/2019/12/arcana-imperii-and-the-legacy-of-the-deep-state/ (6. 5. 2026.); Michaels, J. D., *Trump and the "Deep State*," Foreign Affairs, Sept./Oct. 2017, https://www.foreign affairs.com/articles/2017-08-15/trump-and-deep-state (6. 5. 2026.); Skowronek, S. *et al.*, *Phantoms of a Beleaguered Republic: The Deep State and the Unitary Executive*, OUP, Oxford, 2021., str. 360; Lofgren, M., *The Deep State: The Fall of the Constitution and the Rise of a Shadow Government*, Penguin Books, London, 2016., str. 336.

[20] Lofgren, M. *op. cit.* u bilj. 19, str. 125 *et passim*.

Riječ je dakle o suvremenom produktu "neliberalnih tendencija" u liberalnoj demokraciji, tendencija koje su dale nerazmjeran utjecaj "militiziranoj vanjskoj politici, tajnosti i nadzoru u zemlji" koja novim i ukorijenjenim razlikama u bogatstvu velik broj ljudi danas pozicionira i gura u teško podnošljivo siromaštvo.[21]

3. UKRATKO O *TAJNIM* I *HITNIM* PROCEDURAMA U ZAKONODAVNOJ I IZVRŠNOJ GRANI VLASTI

Četrdeset i četvrti po redu predsjednik SAD-a Barack H. Obama je 21. siječnja 2009., prvi dan svog mandata, donio *Memorandum on Transparency and Open Government – Interagency Collaboration*, zapravo direktivu koja je nalagala državnim agencijama da javnosti omoguće saznanja o njihovoj aktivnosti. Doktrina koja je stajala iza te direktive govorila je o otvorenoj vladi (*open government*), zapravo o ideji da "građani imaju pravo pristupa dokumentima i postupcima vlade kako bi se omogućio učinkovit javni nadzor. *U svojoj najširoj konstrukciji ovo se suprotstavlja državnom razlogu i drugim zahtjevima legitimiranja ekstenzivne tajnovitosti države.* (pod. autor) Podrijetlo argumenata otvorene vlade može se datirati u vrijeme europskog doba prosvjetiteljstva, kada su filozofi raspravljali o pravilnoj izgradnji nastajućeg demokratskog društva. Argument se također sve više povezivao s konceptom demokratske reforme".[22]

Načelno prihvatljivo stajalište o nužnosti postojanja određenog broja tajnih činjenica, ponajviše se to odnosi na određene oblike tajne komunikacije, diplomaciju, ratne planove, visoko rizične operacije, vojne sustave, naoružanje, obavještajne izvore i odgovarajuće metode djelovanja itd., navodi na zaključak o trenutcima kada političari i oni koji odlučuju trebaju prostor za raspravu daleko od "reflektora pozornice". Taj je zaklon potreban kako bi razmatrali informacije koje nisu javne ili koje još uvijek postoje u obliku koji nije zreo za publikaciju upravo radi zaštite javnog interesa i drugih vrijednosti. U tom su smislu oduvijek postojale teorije koje su opravdavale akcije vlasti da određene situacije iznimno rješavaju "tajnim" odlukama i procedurama. Ipak, u ustavnodemokratskoj državi iste su se mogle legitimirati uvijek kada su unatoč svemu kao praktični odgovor afirmirale, a ne deformirale vladavinu prava u djelovanju zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti.[23]

---

[21] Bernstein, J., *The Guy Who Wrote The Book On The Deep State Wishes Trump world Would ShutUp About The Deep State*, Buzzfeednews.com, April 5, 2018, dostupno na https://www.buzzfeednews.com/article /josephbernstein/ deep-state-mike-lofgren (6. 5. 2026.).

[22] Dostupno na: https://www.whitehouse.gov/sites/whitehouse.gov/files/omb/memoranda/2009/m09-12.pdf.

[23] Samaha, A., *Government Secrets, Constitutional Law, and Platforms for Judicial Intervention*, UCLA Law Review, *vol.* 53, 2006., str. 909.

3.1. Legislatura i postupci političkog odlučivanja u sjeni

Za razliku od povijesno odbačenih monarhijskih oblika vladavine koji su uz prijetnju silom tražili podčinjavanje božanskom pravu, suvremene su demokracije počivale na obećanjima i procedurama odgovornosti i otvorenosti narodne volje. Građani su na određeni, ali ograničeni način mogli utjecati na smjer i ostvarivanje vlasti. Vlasti su opet svoju legitimnost nastojale ostvariti odgovarajućim jačanjem veza između javnih i privatnih snaga u društvu. No, neovisno o konkretnim oblicima, sve one trebaju informacije o vlasti, jer bez relevantnih informacija svaka politička aktivnost postaje jalova. Ponekad, prema prirodi stvari, pristup informacijama, njihova otvorenost ne otkriva samo "rasipanje, prijevaru i zloupotrebu već i borbene planove, izvore za provedbu zakona, povjerljive i druge iskrene savjete, intimne privatne informacije i poslovne tajne. K tome, socijalna bi se skrb npr. mogla poboljšati ako vlasti ponekad javnosti ne otkriju mjere njenog ostvarivanja...".[24]

Dakle, realno je da se u svakoj živoj demokraciji svakodnevno donose odluke o tome "što otkriti, a što prikriti" imajući na umu da bi "otkrivanje" moglo ugroziti vitalne ciljeve, dok bi "tajnost" mogla ugroziti legitimnost vlade.

Ustavna praksa engleskog parlamenta je dugo bila primjer mnogim legislaturama u svijetu. Npr. tajne sjednice parlamenta za I. svjetskog rata samo su nastavak starih procedura kojima je Dom komuna stoljećima kontrolirao ili sprječavao publikaciju izvješća o svojim postupcima, isprva zbog straha od iskrivljavanja činjenica a potom zbog indiferencije ili netolerancije javnog mnijenja.[25] Potreba za pravnom zaštitom državnih tajni pojavila se u 19. stoljeću kada su mediji počeli shvaćati komercijalnu vrijednost objavljivanja državnih tajni za povećanje prodaje novina. Tada je Ujedinjeno Kraljevstvo odgovorilo donošenjem Zakona o službenim tajnama iz 1889. i 1911.[26]

Praksu tajnih sjednica poznavao je tijekom 19. i 20. st. i hrvatski Sabor.[27] Prema Ustavu RH (1990) načelo javnosti temeljno je načelo rada Hrvatskog

---

[24] Samaha, A., *ibid.*; Scheppele, K. L., *Legal Secrets – Equality and Efficiency in the Common Law,* University of Chicago Press, Chicago, 1988., str. i-xiii, 363; Martin, G., *Secrecy's Corrupting Influence on Democratic Principles and the Rule of Law*, International Journal for Crime, Justice and Social Democracy, br. 6, 2017., str. 100 – 115.

[25] Parry, C., *Legislatures and Secrecy*, Harvard Law Review, *vol.* 67, br. 5, 1954., str. 737 – 785.

[26] Nasu, H., *State secrets law and national security*, The International and Comparative Law Quarterly, *vol.* 64, br. 2, 2015., str. 365 – 404.

[27] Sirotković, H., *Organizacija Sabora Hrvatske i Slavonije u nagodbenom razdoblju (1868–1918)*, Arhivski vjesnik, *vol*. 34-35, 1991.-1992., str. 21 – 30.

sabora kao predstavničkog i zakonodavnog tijela (čl. 84.). Široku odredbu o javnosti rada na sjednici sadržava i važeći *Poslovnik Hrvatskog sabora* u čl. 57., dok čl. 281. sadržava sljedeće odredbe:

> "(1) Od dostupnosti javnosti izuzimaju se oni dokumenti i materijali Sabora koji, u skladu s posebnim propisima, nose oznaku tajnosti. (2) Zastupnik ne smije na sjednici iznositi podatke iz dokumenata navedenih u stavku 1. ovoga članka."[28]

Ipak, krizna stanja test su za provjeru svih načela rada zakonodavne institucije, pa tako i načela javnosti. Tako su okolnosti pandemije (2020. – 2021.) otkrile da se Hrvatski sabor neadekvatno adaptira okolnostima aktualnoga kriznog stanja i silom prilika prakticira "žurne" i "tajne" poslovničke procedure. Naime, zabilježeno je u doba akutne krize da je "... javnosti ... onemogućeno da prati sjednice radnih tijela koje bi morale biti javne, a počele su se održavati putem e-maila. Čak i rasprava o tome kako promijeniti Poslovnik, planirana za ovotjednu sjednicu saborskog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, odvijala se bez mogućnosti da je javnost prati i čuje što koji zastupnici kažu... kako je glasala svaka pojedinačna zastupnica, a to nije dokumentirano za posljednjih 40 zakona koji su prošli u hitnoj proceduri".[29]

Hrvatski sabor je 30. travnja 2020. mijenjao Poslovnik kako bi regulirao svoj rad u slučaju proglašenja epidemije zarazne bolesti ili opasnosti od epidemije zarazne bolesti te pandemije zarazne bolesti. Riječ je o prelasku na "poseban način rada" s poznatim mjerama "hitnosti", "redukcije", "elektronskog" zasjedanja, odlučivanja itd. No, Ustavni sud je tu promjenu Poslovnika ukinuo svojom Odlukom U-I-4208/2020 od 20. listopada 2020.[30]

3.2. Egzekutiva i postupci političkog odlučivanja u sjeni

Pitanja transparentnosti i odgovornosti kao temeljnih ustavnih vrednota od posebne su važnosti za izvršnu granu vlasti. Imajući u vidu da je riječ o najsnažnijoj grani državne vlasti, procedure odlučivanja su od krucijalnog značenja za ustavnodemokratsku vladu. U njenim okvirima postoji inherentna tenzija

---

[28] Poslovnik Hrvatskog sabora, dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_81_1709.html (6. 5. 2026.).

[29] GONG, *Transparentnost*: *Sjednice radnih tijela ostale zatvorene za javnost,* 29. travnja 2020.; dostupno na https://gong.hr/ 2020/04/29/sjednice-radnih-tijela-ostale-zatvorene-za-javnost (6. 5. 2026).

[30] Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-4208/2020 od 20. listopada 2020., dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_10_119_2337.html (6. 5. 2026).

između demokratske potrebe za transparentnošću s jedne strane i nužnosti očuvanja povjerljive prirode nekih njenih procedura s druge strane. Zato su danas legalna i politička pravila koja štite povjerljivost procesa odlučivanja na najvišoj razini izvršne vlasti (vlada, šef države) pod posebnim nadzorom. I jedna i druga pravila su pod oblakom pitanja treba li i kada rad vlade *mutatis mutandis* skloniti od javnosti? Temeljite komparativne studije redovito predlažu novi, srednji put između totalne transparentnosti i tajnovitosti u njenom radu.[31] Najsnažniji argument protiv tajnosti jest onaj koji ističe njenu štetnost u demokratskoj zajednici koja počiva na odlukama u njenom interesu. Ipak, *dogovorna demokracija* dopušta i druge oblike odlučivanja, dakle i one koji uključuju tajne, ali samo dotle dok su u tom postupku opravdani.[32] No, zabrinjavajući trend suvremene politike jest jačanje oblika i procedura tajnovitosti s kojima najžešće nastupa i raspolaže suvremena izvršna vlast. U nizu je država administracija pokrenula znatne zakonodavne i administrativne promjene kojima su se proširile ovlasti vlade da djeluje iza zatvorenih vrata. U snažnoj obrani svoje preokupacije tajnošću kao nužnim prerogativom snažne i učinkovite izvršne vlasti, vlade su se posebice pozivale na "rat protiv terorizma" kako bi se opravdavala uskrata informacija. Ipak, tvrdnje da su izvršnoj vlasti potrebne opsežne mjere tajnosti kako bi bila učinkovita problematične su u svakom sustavu ustavne diobe vlasti. Proces širenja tajnih procedura i oblika odlučivanja pod okriljem različitih segmenata izvršne vlasti tijekom vremena postaje uteg predstavničkoj i zakonodavnoj vlasti, kojoj postaje nemoguće odrediti što se to događa u izvršnoj vlasti i koji su joj krajnji ciljevi. Ostaje evidentnim da sveobuhvatna tajnost na kojoj inzistira izvršna vlast jako potiče mogućnosti uskrate informacija zakonodavnoj i sudbenoj vlasti, što sve zajedno kobno potkopava ustavnodemokratsku strukturu državne vlasti.[33] Imajući u vidu često ekscesivno djelovanje izvršne vlasti u obrani vlastita *dosjea u sjeni*, posebice je važno pitanje – čija je zadnja riječ u slučaju otkrivanja onoga što izvršna vlast želi "prikriti": vlade ili suda? U zemljama *common lawa* pravo

[31] Campagnolo, Y., *Behind Closed Doors, The Law and Politics of Cabinet Secrecy*, University of British Columbia Press, Vancouver, 2021., str. 352; Campagnolo, Y., *Le secret ministériel: théorie et pratique*, Presses de l'Université Laval, Ottawa, 2020., str. 410; Weaver, W. G.; Pallitto, R., *State Secrets and Executive Power, Political Science Quarterly, vol.* 120, br. 1, 2005., str. 85 – 112; *The Secret Government: The Constitution in Crisis*, November 4, 1987, https://billmoyers. com/content/secret-government-constitution-crisis/; Shapiro, S. A.; Steinzor, R. I., *The People's Agent: Executive Branch Secrecy and Accountability in an Age of Terrorism,* Law and Contemporary Problems, *vol.* 69, br. 3, 2006., str. 99 – 129.

[32] Campagnolo, Y., *The Political Legitimacy of Cabinet Secrecy*, Revue juridique Thémis de l'Université de Montréal, *vol.* 51, 2017., str. 36 – 60.

[33] Usp. Shapiro, S. A.; Steinzor, R. I., *op. cit.* u bilj. 31.

revizije u slučajevima kada postoji spor oko otkrivanja vladinih tajni nadležnost otklanjanja vladina imuniteta imaju sudovi.[34]

I u Hrvatskoj je na djelu "Sizifova borba" za poštovanje Zakona o pristupu informacijama. Vladino zatvaranje sjednica za javnost nije rijetkost pa civilne udruge upozoravaju da je "zabrinjavajući kontinuitet njenih zatvorenih sjednica", a zahtjeve za davanjem informacija Vlada najčešće odbija. No, kritiku javnosti ne trpi samo Vlada nego i upravno sudstvo koje odbija procijeniti je li "odbijanje informacija u javnom interesu".[35] Zahvaljujući sve jačem pritisku civilnog sektora, o pitanju tajnosti rada Vlade u najširem smislu počeo se izjašnjavati i Ustavni sud koji je u Odluci U-III-5112/2011 od 7. travnja ukinuo presudu Upravnog suda i rješenje Vlade RH kojim su povrijedili pravo tužiteljice iz čl. 38. st. 4. Ustava RH. [36]

---

[34] Campagnolo, Y., *Reconciling Cabinet Secrecy with the Rule of Law*, Faculty of Law, University of Toronto, Toronto, 2018., str. 274.

[35] Zakon o Vladi Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 150/11: Čl. 9. (1) Sjednice Vlade su javne. (2) Vlada može odlučiti da će se sjednica, odnosno rasprava o pojedinim točkama dnevnog reda sjednice održati bez nazočnosti javnosti. Poslovnik Vlade RH, Čl. 5. Vlada o pitanjima iz svog djelokruga raspravlja i odlučuje na sjednicama Vlade (...) Članak 23. (1) Sjednice koordinacija zatvorene su za javnost, osim ako drugačije odluči predsjednik koordinacije. (2) Sjednice koordinacije ne snimaju se tonski (...). Čl. 29. st. 10. Poslovnika Vlade RH: (1) U postupanju s aktima i materijalima koji su klasificirani stupnjem tajnosti sukladno zakonu kojim se uređuje tajnost podataka, a koji se dostavljaju Vladi radi njihovog raspravljanja ili donošenja na sjednici Vlade, ili su nastali u radu Vlade, primjenjuju se mjere i standardi propisani zakonskim i podzakonskim aktima koji uređuju područja informacijske sigurnosti. Usp. *Zavladala 'epidemija' zatvorenih sjednica Vlade*, dostupno na https://net.hr/danas/hrvatska/zavladala-epidemija-zatvorenih-sjednica-vlade-9f8e5fc2-b1cf-11eb-b03a-0242ac140031 (6. 5. 2026.).

[36] Ustav RH, Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14: Čl. 38. (1) Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli. (2) Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. (3) Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji. (4) *Jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom.* (5) Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom i zakonom utvrđeno pravo.

4. PROSVJETITELJSTVO, AMERIČKI KONSTITUCIONALIZAM I DIOBA VLASTI

Zasigurno nema nacije koja je bila povezana s premisama prosvjetiteljstva više od SAD-a. Ideje prosvjetiteljstva bile su pokretač života ove velike nacije a ustrajno perpetuiranje njegovih premisa omogućilo je potragu, pronalazak i ostvarivanje suštine načela uređene slobode i republikanske pravde u modernom društvu. Zato Alexander Hamilton i kaže da SAD nije stvoren "slučajno i na silu", već je, naprotiv, SAD bio prva složena država novog doba uređena prema "refleksiji i izboru". Amerika nije bila stvorena tek tako, nego je nastala u svjetlu istina koje su pretendirale da budu univerzalne.[37] A tako je uglavnom i bilo, do dolaska D. Trumpa i njegovih "prekrasnih" i "velikih" zakona i bezobzirne prakse njegovih "željno očekivanih izvršnih naredbi".[38]

Jedna od velikih ideja, prihvaćena i ostvarena u SAD-u, bila je i teorija o podjeli vlasti (*separation of powers*). Utemeljitelji SAD-a su američku verziju podjele vlasti osmislili kako bi istom spriječili tiraniju i osigurali vladavinu prava sprječavajući koncentraciju svih ovlasti u bilo kojoj grani vlasti. Ključni faktor za postizanje tih ciljeva bilo je najprije podvrgavanje zakonodavne vlasti kontroli nepristrane administracije. Drugo, iako se Kongres smatrao najreprezentativnijom i najmoćnijom granom u sustavu vlasti, tijekom američke povijesti predsjedničke su se moći enormno povećavale, često na račun Kongresa. Pojava i rast

[37] Usp. Ferrone, V., *The Politics of Enlightenment: Constitutionalism, Republicanism, and the Rights of Man in Gaetano Filangieri,* Anthem Press, London, 2012., str. 294.

[38] Na samom početku njegova drugoga mandata *The American Constitution Society* objavilo je sljedeću izjavu: "Prvu godinu druge Trumpove administracije obilježili su neumoljivi, izravni napadi na vladavinu prava i ... ustavna prava. Cijele agencije su raspuštene, neovisnost akademske zajednice i tiska potkopana, maskirani agenti otimaju imigrante i američke građane s ulice, a korupcija divlja. Povjesničarima će trebati tomovi knjiga da u potpunosti kroničare širinu i dubinu bezakonja koje je oslobođeno samo u ovoj prvoj godini Trumpovog drugog mandata. Nijedan sektor američkog društva nije ostao nepogođen. Ovaj predsjednik vjeruje da je iznad zakona i, nažalost, nije sam. Godine 2024. konzervativni blok Vrhovnog suda SAD-a prvi je put utvrdio da američki predsjednik ima apsolutni imunitet od kaznenog progona za radnje unutar svojih ustavnih ovlasti i barem pretpostavljeni imunitet od kaznenog progona za sve ostale službene radnje. Od tada je konzervativna većina Suda pokazala sve veću spremnost da preokrene presedane i da zeleno svjetlo bezakonju, posebno kroz neobjašnjive presude u slučajevima koji su u sjeni." V. *Second Trump Administration Marked by Relentless, Direct Attacks on Rule of Law, Constitutional Rights*, 20. siječnja 2026. Dostupno na: https://www. acslaw.org/press _release/ second-trump-administration-marked-by-relentless-direct-attacks-on-rule-of-law-constitutional-rights/ (6. 5. 2026.).

političkih stranaka olakšali su taj razvoj pa je danas predsjedništvo dominantna grana vlasti. Posljednjih godina stekla je važnost nova i ekspanzivna teorija predsjedničke vlasti (*unitary executive theory*); riječ je o teoriji koja opravdava još veću koncentraciju autoriteta u izvršnoj vlasti. Ali, ojačala je i sudbena je vlast, i to prije svega Vrhovni sud koji je posljednjih desetljeća, i to prije svega kroz opsežno tumačenje svoje funkcije i teksta Ustava, stekao novu moć, prije svega u odnosu na Kongres. Iako Ustav nije izmijenjen na način da se promijenio njegov izvorni sadržaj, stvarnost je da sadašnji sustav ne odgovara onomu koji su zamislili *Osnivači*. Međutim, ono što je isto, što i dalje ostaje, jest zabrinutost u vezi s koncentracijom moći i metodama odlučivanja koji su daleko od svake kontrole. A to je po mnogočemu izravni atak na fundamentalno ustavno načelo o diobi vlasti.[39]

Naime, nije malo onih ustavnih stručnjaka koji mirne duše zaključuju da je na nacionalnom planu podjela vlasti "već mrtvo slovo".[40] No, što to zapravo znači za američki sustav vlasti? Ova su pitanja najprije bila potaknuta dvjema recentnim odlukama Vrhovnog suda SAD-a: jednom se odlaže izvršenje Obamina programa legalizacije tzv. *Dreamersa*, naime onih koji su u tu zemlju ilegalno dovedeni kao djeca; a drugom se dotiče pitanje diskriminacije pri zapošljavanju koja uključuje seksualnu orijentaciju i rodni identitet. Zajedno s nekim drugim pitanjima recentna praksa Vrhovnog suda stvorila je podlogu za kritiku metodologije odlučivanja koja je mnoge podsjetila na klasičnu metodu *arcane imperii*. Recentna je literatura taj fenomen nazvala "dosje u sjeni" (*shadow docket*) Vrhovnog suda.[41]

Izraz "dosje u sjeni" skovao je 2015. godine profesor William Baude i njime označio sve one akte koji prkose "normalnoj proceduralnoj pravilnosti" saveznog žalbenog postupka. Javnost je kritizirala takve odluke u nizu slučajeva zbog njihove "političnosti, neprincipijelnosti i neprozirnosti … i zato jer otvaraju pitanja njihove konzistentnosti i transparentnosti".[42] Novija, još opsežnija plima dokumenata iz sjene počela se pojavljivati 2017. godine, nakon što je Trumpova

---

[39] Carey, G. W., *The separation of powers in United States of America: past and present*, Historia Constitucional, br. 10, 2009., str. 263 – 295; McDowell, G. L.; O'Neill, J., *America and Enlightenment Constitutionalism,* Palgrave Macmillan, New York, 2006., str. 278.

[40] Nelson, S., *Dreamers' Nightmare Deferred by Supreme Court Immigration Split*, U.S. News.com., June 23, 2016.

[41] Donegen, M., *The US supreme court is deciding more and more cases in a secretive 'shadow docket'*, dostupno na https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/aug/31/supreme-court-us-cases-shadow-docket (6. 5. 2026).

[42] Baude, W., *Foreword: The Supreme Court's Shadow Docket,* University of Chicago Public Law & Legal Theory Working Paper Br. 508, 2015., str. 63.

administracija došla na vlast. Vrijedi istaknuti da su se prije zahtjevi glede hitnih slučajeva rijetko koristili za promicanje interesa vladajuće administracije. Tako je npr. Ministarstvo pravosuđa od 2001. do 2016. godine samo osam puta od suda tražilo postupanje po zahtjevu za hitne intervencije. Međutim, tijekom četiri godine prvog Trumpova predsjedništva (20. siječnja 2017. – 20. siječnja 2021.) Ministarstvo pravosuđa intenziviralo je i multipliciralo svoj pritisak na Sud. I to posebice nakon odlaska suca A. Kennedyja i početka karijere Trumpova suca Bretta Kavanaugha kada je sud naglo skrenuo udesno.

5. *SHADOW DOCKET* I SLABLJENJE USTAVNE DIOBE VLASTI I INTEGRITETA VRHOVNOG SUDA

Do danas su ispisani na desetci tisuća rasprava o Vrhovnom sudu SAD-a i njegovoj ulozi u ustavnoj organizaciji vlasti američke federacije. Pitanja koja se danas otvaraju o mjestu i ulozi Suda od središnje su važnosti za intelektualne rasprave o prirodi Ustava SAD-a i općenito za širu tradiciju američkog ustavno-političkog sustava. Svima je jasno da Sud više nije "slabić" ili "mlakonja", kako je to nekada za ovu instituciji govorio A. Hamilton.[43] Sasvim suprotno, američko iskustvo podjele vlasti otkriva novu i kontroverznu debatu o odnosima između vlasti, prirodi i posljedicama poremećaja trenutačnog pozicioniranja vlasti, a posebice o trendovima jačanja sudbene odnosno egzekutivne vlasti. U tom smislu otkrivanje priče o "dosjeu u sjeni", "tajnovitom rasporedu rada" Vrhovnog suda i analiza toga fenomena sasvim je recentna pojava koja zaslužuje pozornost konstitucionalista.[44] Jer, *shadow docket* je posljednjih nekoliko godina

[43] Treanor, W. M., *The Genius of Hamilton and the Birth of the Modern Theory of the Judiciary*, u: *The Cambridge Companion to The Federalist*, Cambridge University Press, Cambridge, 2020., str. 464 – 514.

[44] Romoser, J., *Symposium: Shining a light on the shadow docket*, SCOTUSblog (Oct. 22, 2020, 12:15 PM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-shining-a-light-on-the-shadow-docket/; Kapoor, V.; McFadden, T., *Symposium: The precedential effects of shadow docket stays*, SCOTUSblog (Oct. 28, 2020, 9:18 AM), https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-the-precedential-effects-of-shadow-docket-stays/; Foley, E., *Symposium: The particular perils of emergency election cases*, SCOTUSblog (Oct. 23, 2020, 5:28 PM), https:// www. scotusblog. com /2020/10/symposium-the-particular-perils-of-emergency-election-cases/; Wermiel, S., *Symposium: Coronavirus litigation lurks in the shadows*, SCOTUSblog (Oct. 26, 2020, 5:18 PM), https:// www. scotusblog.com/2020/10/symposium-coronavirus-litigation-lurks-in-the-shadows/; Wadhia, S., *Symposium: From the travel ban to the border wall, restrictive immigration policies thrive on the shadow docket*, SCOTUSblog (Oct. 27, 2020, 3:51 PM), dostupno na https://www. scotusblog. com/2020/10/

postao "vruća" tema rada Vrhovnog suda SAD-a, prije svega zato što probada živce u samom središtu ustavne ortopedije SAD-a. Što je toliko intrigantno u tom djelovanju Vrhovnog suda kad ga nalazimo i u samom središtu problematike *dosjea u sjeni*?

U "normalnim" okolnostima predmeti stižu do Suda kroz dugotrajni proces koji daje prednost pozornom donošenju odluka u odnosu na hitno i brzo postupanje. Budući da Vrhovni sud ima konačnu riječ o svim pitanjima saveznog zakona, uključujući tumačenje Ustava, uobičajene procedure Suda zahtijevaju od njega da djeluje s velikom pozornosti kako bi se izbjegle pogreške. Za početak, suci su iznimno selektivni u vezi s predmetima koje slušaju u svom uobičajenom postupku. U tipičnoj godini odvjetnici podnose 7000 do 8000 zahtjeva za izdavanje naloga *certiorari* (zahtjev kojim se od Vrhovnog suda traži da u potpunosti preispita nalog nižega suda). Sud obično odobrava manje od 80 takvih zahtjeva za "certifikaciju". Nakon što se takav zahtjev odobri, suci provode mjesece razmišljajući o slučaju. Odvjetnici s obje strane spora podnose duge podneske i opsežne zbirke dokumenata sakupljenih iz cjelokupne evidencije slučaja. U najzanimljivijim slučajevima, Sudu se podnose i mnogobrojni *amicus* podnesci pa suci imaju uvid u mnogobrojne pravne argumente kao moguće podloge poslije donesenih odluka.[45]

Napominjemo da se sve to obično događa nakon što je slučaj već dobio pozornost nižih sudova. Vrhovni sud redovito upozorava odvjetnike da, osim ako njihov slučaj ne predstavlja neuobičajeno "važno pitanje saveznog zakona" koje zahtijeva pozornost sudaca, Sud rijetko odobrava zahtjeve za izdavanje uvjerenja, uz iznimke ako je potrebno riješiti nesporazum između dva savezna žalbena suda, dva vrhovna državna suda, itd. Dakle, do trenutka kada suci mogu čuti predmet, pravno pitanje iz predmeta u pravilu je razmatralo više sudaca nižih sudova. No, više mišljenja obično vodi do boljih odluka. Naposljetku, postoji i vrlo dobar razlog zašto se Vrhovni sud redovito kreće tako sporo prije nego što donese svoje mišljenje. To je zbog toga što ne postoji još neki viši sud koji bi mogao ispraviti pogreške Vrhovnog suda, pa ako suci svojom odlukom "uprskaju" slučaj, ista bi odluka mogla ostati takva kakva jest zauvijek. Odluka će obvezivati sve buduće suce koji se suoče sa sličnim slučajevima, a može se poništiti samo naknadnom odlukom Vrhovnog suda.[46]

---

symposium-from-the-travel-ban-to-the-border-wall-restrictive-immigration-policies-thrive-on-the-shadow-docket/... (7. 5. 2026.).

45 Schwartz, B., *Decision-How the Supreme Court Decides Cases*, OUP, Oxford 1996., str. 288.

46 Usp. Supreme Court Procedures, dostupno na https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/educational-resources/about-educational-outreach/activity-resources/supreme-1 (7. 5. 2026.).

5.1. Što je zapravo "dosje u sjeni" (*shadow docket*)?

Za razliku od predmeta koji su uključeni u redovitu proceduru Suda, o nekim predmetima ima vrlo malo informacija i rijetko se, ako uopće, raspravljaju pred sucima. Kada o njima ipak raspravljaju, to čine najčešće po iznimno komprimiranom rasporedu – u kojem ima daleko manje vremena za argumentiranu raspravu. Budući da "slučajevi u sjeni" najčešće proizlaze iz hitnih zahtjeva u kojima se od Suda traži odobrenje brze i neposredne pomoći, to znači da suci o predmetnom zahtjevu razmišljaju samo kratko, dan ili sat.

Budući da se mnogi od tih slučajeva rješavaju kratkim nalozima i bez pisanoga mišljenja koje objašnjava obrazloženje većine, slučajevi u sjeni često imaju manji utjecaj na pravnu doktrinu nego slučajevi na uobičajenom popisu. Suci nižih sudova vezani su obrazloženjem koje se spominje u mišljenjima većine Vrhovnog suda, ali ne mogu biti vezani mišljenjem koje ne postoji.

Sud tek ponekad donosi mišljenje većine u rješavanju ovakvih predmeta. Takvo je primjerice većinsko mišljenje Suda iz 2020. o reguliranju prava birača koji su se bojali zaraze Covidom-19 nakon izlaska na izbore.[47] Ta odluka, koja je zapravo zahtijevala od države Wisconsina da se na izborima riješi velikog broja glasačkih listića koji Trumpu nisu išli u prilog, donesena je samo dva dana nakon što su Republikanci zatražili hitni nalog od Vrhovnog suda.

Međutim, kada suci u većini ne objasne svoje obrazloženje, nastaje drukčiji, ali i zabrinjavajući problem. U pravosuđu je uobičajena fraza kako se "mišljenje ne da napisati". Uobičajeni zahtjev da suci obrazlažu svoje odluke u obrazloženim mišljenjima može biti golema provjera sudske moći. To obeshrabruje te suce da odlučuju na arbitraran način. Ali ako Vrhovni sud gurne previše svojih odluka u svoj popis u sjeni, suci u većini možda nikada neće shvatiti da je njihov prvi instinkt u pogledu odlučivanja u predmetu bio pogrešan.

Za razliku od *predmeta u sjeni,* predmeti koji se nalaze u redovitom postupku podliježu temeljitom uvidu javnosti. Takav je npr. bio *June Medical Services vs. Russo,* odluka o pobačaju koju je Sud donio u lipnju 2020.[48]

Nasuprot tomu, slučajevi u sjeni gotovo nikada ne dobivaju takvu pozornost. Kako bi i mogli, kad se o njima najčešće odlučuje tako brzo da čak i mnogi

---

[47] *Republican National Committee v. Democratic National Committee, 140 S. Ct. 1205 (2020) (per curiam).* Usp. *Republican National Committee v. Democratic National Committee, Leading Case,* 140 S. Ct. 1205 (2020), Harvard Law Review, *vol.* 134, 2020., str. 450.

[48] *June Medical Services L. L. C. v. Russo*, No. 18–1323, Argued March 4, 2020—Decided June 29, 2020, dostupno na https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/18-1323 (7. 5. 2026).

profesionalci koji prate rad Vrhovnog suda ne shvaćaju da Sud razmatra važan slučaj tek nakon što se donese odluka.

5.2. Recentni primjeri odluka iz "predmeta u sjeni"

Iako je do prave eksplozije predmeta iz *dosjea u sjeni* došlo tek u naše doba, Vrhovni sud poznaje ovaj tip predmeta od svog osnivanja. Povijest naime govori da je na prvi dan okupljanja sudaca, 1. veljače 1790., prvi tajnik Vrhovnog suda John Tucker konstatirao da sud nema kvoruma. Zato ne treba čuditi kasnija praksa Kongresa koji je "silio" suce da se okupe u Washingtonu usred ljeta i tko zna kako se i o čemu odlučivalo za tih nevoljnih sparnih dana u glavnome gradu. Ipak, najveći je broj *predmeta u sjeni* zabilježen u 20. stoljeću. To su među ostalima veliki i važni predmeti obustave pogubljenja J. i E. Rosenberg (1953.), sudski postupak u povodu bombardiranja Kambodže, prva runda spora *Busha v. Gore*, te mnogobrojni zahtjevi za hitnom pomoći od strane glavnoga državnog odvjetnika.

(i) *Sporovi zbog pandemije koronavirusa*. Donedavno se Vrhovni sud borio s nizom pravnih pitanja vezanih uz pandemiju koronavirusa, a sve u obliku hitnih zahtjeva o kojima se odlučuje bez punog *brifinga* ili usmene rasprave. U ovom smislu, iz sjene govore slučajevi koji uključuju ograničenja vjerskih okupljanja i druge aspekte državnih naredbi o ostanku kod kuće, izloženost zatvorenika Covidu-19, rokove za popis stanovništva i pristup medicinskim pobačajima, itd. Kao i kod drugih sudskih odluka u sjeni, hitne odluke sudaca u slučajevima povezanima s pandemijom imale su neposredan i znatan praktičan učinak.[49]

Predmeti su važni ne samo zbog svojih praktičnih učinaka već i zbog toga što su podijelili sud po ideološkim linijama. U ovoj su prigodi suci vrlo brzo izradili opširno mišljenje od 45 stranica u kojemu se odražavaju njihove podjele oko odobravanja ili odbijanja hitnih zahtjeva u slučajevima Covida-19 u kontekstu vjerskog bogosluženja i tretmana zatvorenika. A u dva druga "pandemijska" slučaja suci su napisali još dodatnih 12 stranica o roku za popis i tabletama koje su se rabile za izazivanje prijevremenog pobačaja. Taj opseg pisanoga mišljenja neobičan je za spis u sjeni, gdje su pisana neslaganja rijetka, a naredbe obično imaju jednu rečenicu, bez naznaka obrazloženja suda.

(ii) *Zabrana putovanja, izgradnja zida i druge mjere.* Potkraj 2017. godine pod pritiskom Trumpove administracije Sud je nametnuo stroga ograničenja za

[49] Wermiel, S., *Symposium: Coronavirus litigation lurks in the shadows*, SCOTUSblog (Oct. 26, 2020, 5:18 PM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-coronavirus-litigation-lurks-in-the-shadows/ (7. 5. 2026.).

putovanja u "muslimanske" zemlje. Njegove su naredbe bile nepotpisane, bez ikakvog mišljenja ili analize, ali s izraženim utjecajem na pojedince i obitelji unutar SAD-a i diljem svijeta. I ova su rješenja dio *spisa u sjeni*, dakle radi se o skupini naredbi i odluka suda u predmetima koji ne prolaze kroz formalni proces dugotrajnog informiranja i usmene rasprave. U ovim je pitanjima najznačajnije bilo to da je sudski spis bio pun hitnih zahtjeva Trumpove administracije u kojima se od Vrhovnog suda tražila intervencija prije nego što niži sudovi dovedu stvari do kraja ili da nadjača radnje nižih sudova bez smislenog procesa revizije – ili oboje.[50]

U samo tri godine predmeti iz sjene Vrhovnog suda imali su dubok utjecaj na američki imigracijski sustav. U nizu nepotpisanih hitnih naloga – daleko od uobičajenoga redovitog postupka suda – Sud je poništavanjem presuda nižih sudova dopustio administraciji da "žari i pali" politikom useljavanja. Sam broj zahtjeva i stopa uspješnosti administracije oduzima dah. Za sada je krhka nada da će nova administracija svesti na najmanju moguću mjeru uporabu sumnjivih sudskih zaključaka i vratiti kreiranje imigracijske politike u područje zakonodavstva, a donošenje sudskih odluka vratiti u redoviti sudski postupak.

(iii) *Hitni izborni predmeti kao posebna opasnost.* Odluka u predmetu *Bush v. Gore* od 9. prosinca 2000. spada među najvažnije presude ikada koje je donio Vrhovni sud. Naime, zastoj u izbornoj borbi od 9. prosinca zaustavio je ponovno brojenje glasova na Floridi i onemogućio njegov dovršetak do takozvanog roka sigurne luke (*safe harbor deadline*), naime, datuma do kojeg država mora završiti postupke brojenja glasačkih listića na predsjedničkim izborima ako želi iskoristiti kongresno obećanje da će rezultat tih postupaka prihvatiti kao "konkluzivnu" činjenicu. Kada je došlo vrijeme da se utvrdi hoće li Florida biti još jednom u prigodi nastaviti ponovno brojenje ili neće, pitanje roka pokazalo se odlučujućim. Prema većini glasova u Vrhovnom sudu odgovor je u odluci *Bush v. Gore* bio negativan. Međutim, stvar bi bila sasvim drukčija da je tijekom vikenda Vrhovni sud bio voljan dopustiti i okončati ponovno brojenje; očito se radilo o tome na koji način reagirati za slučaj popravne prilagodbe u zbrajanju glasova.[51]

---

[50] Ndulue, N., *Symposium: The shadow docket is shaping the future of death penalty litigation*, SCOTUS blog (Oct. 26, 2020, 10:42 AM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-the-shadow-docket-is-shaping-the-future-of-death-penalty-litigation/ (7. 5. 2026.).

[51] Foley, E., *Symposium: The particular perils of emergency election cases*, SCOTUSblog (Oct. 23, 2020, 5:28 PM), https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-the-particular-perils-of-emergency-election-cases/ (7. 5. 2026.); Vazquez, A., *Abusing Emergency Powers: How the Supreme Court Degraded Voting Rights Protections During the COVID-19*

Temeljno polazište – da preliminarne odluke, donesene u hitnim slučajevima, mogu biti barem jednako važne kao i službena mišljenja suda – primjenjuje se i u drugim područjima prava. Na primjer u parnici glede *Clevelandskog programa školskih vaučera* ključna je odluka kao praktično pitanje bila hitno zaustavljanje preliminarne mjere koju je Vrhovni sud donio 1999. godine, dopuštajući studentima da primaju svoje stipendije ne prekidajući sudske sporove oko programa. Presuda o meritumu kojom se program podupire došla je tek tri godine kasnije. Ta je odluka nedvojbeno bila značajna za živote studenata, mada se činila pomalo šupljom s obzirom na to da je za neke došla tek nakon što su izgubili školovanje na koje su u međuvremenu imali pravo.[52]

(iv) *Pitanje prekida trudnoće i regulativa države Texasa*. Vrhovni sud SAD-a je početkom rujna 2021. s većinom od 5 : 4 još jednom odlukom iz sjene odbio blokirati teksaški zakon o zabrani pobačaja nakon šest tjedana. Taj je teksaški zakon pritom kršio značajnu odluku *Roe vs Wade* iz 1793. kojom je odlučeno da trudnica ima ustavno pravo na pobačaj. Novi zakon Teksasa zabranjuje pobačaj nakon što se u embriju može otkriti srčana aktivnost, što se obično događa oko šestoga tjedna trudnoće. Kao jedan od najstrožih zakona o pobačaju u zemlji, odgovornost za njegovo provođenje prebacuje na građane. Naime, svaki građanin – koji nema veze sa ženama koje traže pobačaj – može pokrenuti građansku tužbu protiv druge osobe (ili pojedinaca) koji pomaže trudnici u nevolji, dakle pobačaj u vremenskom okviru koji bi prekršio zabranu. A taj popis može uključivati osoblje klinika za pobačaj, osobu koja vozi pacijenticu na zahvat ili bilo koga drugoga, npr. onoga tko financira pobačaj. Tužiteljima se može dodijeliti do 10.000 dolara po ilegalnom pobačaju ako uspiju. Naravno da taj zakon utječe na sve trudnice. Nema iznimke ni za trudnoće koje su posljedica silovanja ili incesta. Zakon osim toga ne dopušta ni pobačaj iz zdravstvenih razloga, kao što je zaštita života trudnice. Nezamislive su posljedice za one žene u drugom stanju kojima je ostavljeno malo vremena za donošenje odluke o prekidu trudnoće, za mlade djevojke koje ni ne znaju da trudne, za osobe s niskim primanjima koje nemaju financijskih sredstava za pokrivanje troškova postupka, osobe drugih rasa i imigrante bez dokumenata.

Pandemic and Opened the Door for Abuse of State Power, Fordham Urban Law Journal, *vol*. 48, 2021., str. 55.

[52] Usp. *Zelman v. Simmons-Harris*, 536 U.S. 639 (2002), dostupno na https://supreme.justia.com/cases/federal/us/536/639/ (7. 5. 2026.).

Potonja odluka Vrhovnog suda (6 : 3) s konzervativnom većinom potvrda je njegove retrogradne i antiliberalne orijentacije nakon što je u svoj sastav uključio suce po izboru D. Trumpa.[53]

(v) *Glavni državni odvjetnik, dosje u sjeni i efekt suca A. Kennedyja*. Za Trumpove vladavine, u njegovu prvome predsjedničkom mandatu, glavni je državni odvjetnik 36 puta tražio zaustavljanje ili uklanjanje odluka nižih sudova. Suci su u najvećem broju slučajeva izašli ususret tužitelju, a intenzivan je rad tužiteljeva ureda rezultirao zahtjevima za postavljanjem još jednog pomoćnika u njegovu središnjem uredu. No, taj porast broja tužitelja nije doveo samo do više sudskih odluka nego i do više podjela. U 22 slučaja u kojima je sud administraciji odobrio barem djelomično oslobađanje, najmanje su dva suca 17 puta javno zabilježila neslaganje, a u devet slučajeva odluke su postignute većinom 5 : 4. (Jedna od neuobičajenosti kaznenog postupka u sjeni jest to da se obično ne zna stvarni rezultat prebrojavanja glasova – osim ako četiri suca javno ne istaknu neslaganje.) Nasuprot tomu, nijedan sudac nije javno istaknuo neslaganje ni u jednom od četiri slučaja kada je sud odobrio hitnu olakšicu vladi između 2001. i 2017. godine.

Postoji velik broj suprotstavljenih objašnjenja ovoga porasta – znatnog povećanja učestalosti kojom glavni odvjetnik traži određenu olakšicu i popratno povećanje učestalosti pristanka suda. Do sada je jasno da se trend ne može u potpunosti, ili čak uglavnom, vezati uz porast takozvanih nacionalnih zabrana jer je previše zahtjeva u slučajevima kada takva olakšica nije u pitanju. Umjesto toga, neki analitičari zaključuju, u duhu doktrinalne promjene koju je predsjednik Vrhovnog suda, sudac John Roberts zastupao još 2012., da vlada trpi nepopravljivu štetu u slučajevima takve prevage. U tim će okolnostima pravo vlade na hitnu pomoć, u dobru ili zlu, rasti i padati na temelju predviđanja sudaca da će oni najvjerojatnije odlučivati i o meritumu. S obzirom na trenutačni sastav suda, nije iznenađujuće da bi republikanska administracija prošla relativno dobro pod tim standardom. Nije iznenađujuće ni to da onda Ured glavnog odvjetnika bude u jedinstvenoj poziciji da prati – i iskoristi – svaku takvu suptilnu doktrinarnu promjenu.

Ipak, ništa od toga ne objašnjava radikalno povećanje (javnih) podjela koje su nastale nakon ovih presuda. Tako je obrazac tog ponašanja rezultat koliko agresivnog pristupa hitnom pomaganju Trumpovoj administraciji toliko i važne

[53] *Texas abortion law: Biden administration to request block on abortion ban*, 2 September 2021, dostupno na https://www.bbc.com / news/ world-us-canada-58935257 (7. 5. 2026.); *Texas abortion law to stay in place until Supreme Court decision*, 23 October 2021, https://www.bbc.com/news/world-us-canada-59017479 (7. 5. 2026.).

uloge suca Anthonyja Kennedyja na samom kraju njegova mandata, neposredno prije umirovljenja (2017. – 2018.).[54]

6. *SHADOW DOCKET* I OPASNOST URUŠAVANJA LEGITIMITETA SUDA

Postojeći veliki utjecaj i nemjerljivi ugled stvorili su odavno sliku Vrhovnog suda kao vodećeg igrača američke politike. No, moć koja ga je stvorila može prouzročiti i gubitak legitimiteta suda. Kada su *Founding fathers* osmislili američki ustavno-politički sustav, Kongres je trebao biti najmoćnija institucija. Ali zastoj je oslabio njegovu vitalnost. Predsjednici, koji imaju golemu moć u vanjskim poslovima, često su sputani u unutarnjoj politici. Stjecajem okolnosti sudstvo je, s Vrhovnim sudom na čelu, postalo gotovo najmoćnija grana vlasti.

Iako su ugled i prihvaćanje Vrhovnog suda od strane javnosti veliki, ipak su u opadanju u odnosu na prošlost. Kontroverze oko nedavnih nominacija i šuškanja da će se određeni njegovi presedani uskoro poništiti, skrenuli su na njega još više pozornosti a time i ugrozili njegov legitimitet. A konačni autoritet suda počiva upravo na njegovoj legitimnosti.

Porast broja predmeta "iz sjene" imao je golem utjecaj na kapitalne sudske sporove od srpnja 2020., kada je Ministarstvo pravosuđa (DOJ) službeno ponovno počelo pokretati savezne ovrhe prvi put nakon 17 godina stanke. Tijekom trajanja procesa ovrhe, ili u slučajevima pogubljenja u američkim zatvorima, Vrhovni sud je u više navrata ukidao zastoje i zabrane nižih sudova, i to nepotpisanim naredbama izdanima usred noći, otvarajući put pogubljenjima na smrt osuđenih Dustina Higgsa, Lise Montgomery, Wesleya Purkeya, Dustina

[54] Govori se o tzv. Kennedy efektu pod čime se misli na snažan utjecaj bivšeg suca Vrhovnog suda A. Kennedyja (1988. – 2018.) kao njegova ključnog i presudnog glasa, koji je određivao ishode u važnim slučajevima o društvenim pitanjima, pobačaju i pravima homoseksualaca. Pozicioniran u ideološkom središtu, njegove su odluke u omjeru glasova 5 : 4 često oblikovale stajališta o progresivnim i konzervativnim društvenim i pravnim pitanjima, oružju ili financiranju kampanja. Usp. Vladeck, S., *Symposium: The solicitor general, the shadow docket and the Kennedy effect*, SCOTUSblog (Oct. 22, 2020, 2:00 PM), https://www. scotusblog. com/2020/10/symposium-the-solicitor-general-the-shadow-docket-and-the-kennedy-effect/ (7. 5. 2026.); *Retired Justice Kennedy laments coarse discourse of Trump era and its effects on Supreme Court*, POLITICO, dostupno na https://www.politico.com/news/2025/10/08/retired-justice-kennedy-laments-coarse-discourse-of-trump-era-and-its-effects-on-supreme-court-00599414 (7. 5. 2026.); Greenhouse, L., *As Kennedy Went*, The New York Review of Books, March 12, 2026., str. 28 – 30.

Honkena, Keitha Nelsona i Daniela Lewisa Leea. Kad je Sud nepotpisanim nalogom ukinuo zabranu kojom se odgađa pogubljenje Dustina Higgsa, a sutkinja Sotomayor i sudac Breyer objavili javno neslaganje, otvorio se val osuda prenagljenog postupanja Suda u nizu federalnih slučajeva.[55]

Konačne odluke sud donosi u povodu tužbe kojom se određuje status zakonskih prava osporavanih u sporu, a takva se odluka donosi primjenom materijalnog prava na bitne činjenice predmeta, a ne samo iz tehničkih ili proceduralnih razloga. Usmenu raspravu nakon toga redovito prate duga potpisana mišljenja sudaca. No, za razliku od toga, "dosje u sjeni" gotovo se u potpunosti sastoji od konciznih, sažetih naredbi, obično od samo jedne rečenice. Ti se nalozi obično temelje na minimumu sudjelovanja odvjetnika, još oskudnijem brifingu i bez usmene rasprave. I, u gotovo svakom slučaju, takvi iskazi ne nude gotovo nikakav uvid u obrazloženje sudaca – osim ako neki od njih odluče zapisati nešto zasebno kako bi objasnili svoje slaganje ili neslaganje. Zapravo, za razliku od predmeta u meritumu, javnost obično ne zna ni kako su suci glasovali o predmetu u sjeni – osim ako četiri suca javno ne istaknu svoje neslaganje (ili tri, ako se radi o nalogu kojim se odobrava revizija). Iz tih i drugih razloga, ove naredbe obično dobivaju daleko manje pozornosti tiska, javnosti i akademije – i nižih sudova. Međutim, na taj se način rješavalo više od 6000 slučajeva u svakom mandatu suda. Mnoge od tih presuda nisu iznenađujuće koliko su i nevažne. I sve to iskrivljuje ne samo javnu percepciju suda već i opće razumijevanje načina na koji presude mogu utjecati na živote zajednice.[56]

7. ZAKLJUČNA NAPOMENA

Oduvijek je bilo tako da u razdobljima društvenih, državnih i nacionalnih kriza, nesreća i lutanja, strasti i strah postanu plimni val koji prekrije one koji nisu imali životne sreće. Na udaru takvih stanja posebna su meta različite društvene manjine. Institucije vlasti djeluju vlastitom logikom. Zakonodavna i izvršna tijela vlasti često reagiraju na štetu građanskih sloboda. Međutim, kada se te radnje osporavaju na sudu, očekuje se da bi suci mogli odgovoriti drukčije od političkih vlasti, jer bi oni – zato što su nepristrani – u rješavanju sporova glede povreda građanskih sloboda trebali biti iznad političkih i emocionalnih obračuna. Za njih bi od presudnog značaja trebali biti samo zakon i činjenice

[55] Pierce, R., *op. cit*. u bilj. 8.

[56] Johnson, B., *The Origins of Supreme Court Question Selection*, Columbia Law Review, *vol*. 122, 2022., str. 72.

slučaja. Međutim, stvari nisu uvijek onakve kakve nam se čine na prvi pogled. Posebice kada je riječ o najvišim sudovima.[57]

Jedan od ponajboljih poznavatelja Vrhovnog suda SAD-a, profesor Bernard Schwartz je u svom klasičnom djelu *Decision – How the Supreme Court Decides Cases* (1996.) pisao o sve većem broju otkrivenih, "razvaljenih" tajni o načinu rada i odlučivanja toga suda. Recentna su saznanja iz potpuno "novih izvora" uspjela probiti tajnost Vrhovnog suda, koji je do trenutka njihove objave bio – "najtajnije društvo u Americi". Istraživači su otkrivali javnosti ne samo ono o čemu suci govore u sudskoj dvorani, u liftu dok se penju do svojih kabineta ili u povjerljivom društvu svojih pravnih savjetnika već i ono što su i kako "zataškavali, provjeravali, iscrtavali, zalagali se i pregovarali o rješenjima određenog slučaja među kojima je bilo i onih od najvećeg nacionalnog značaja".[58]

Plod tih "zakulisnih" radnji u posljednje su vrijeme postale i *odluke iz sjene* kojima su suci dopuštali ili onemogućavali saveznoj vlasti određene radnje bez davanja ikakvog objašnjenja za svoju odluku. Pokazalo se da takve odluke uvelike odstupaju od inače visokih standarda transparentnosti i pravnog umijeća.[59] I, što je najgore, takve odluke lišene transparentnosti i legalne argumentacije uvelike ugrožavaju vladavinu prava, diobu vlasti i demokratsku odgovornost.[60] Tako je, nažalost, trend destruktivnog amaterizma i ekscesivne zlouporabe izvršnih ovlasti postao danas glavni zajednički nazivnik aktualnog stanja američke demokracije.[61] Zato u okolnostima dramatičnog poremećaja "ravnovjesja" u odnosima državnih vlasti, drugim riječima, sustava podjele vlasti, koju danas

---

[57] Wells, C. E., *Fear and Loathing in Constitutional Decision-Making*, Wisconsin Law Review, *vol*. 2005, 2005., str. 115 – 223.

[58] Griswold, E. N., *Secrets not worth keeping*, February 15, 1989, https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/1989/02/15/secrets-not-worth-keeping/a115a154-4c6f-41fd-816a-112dd9908115/ (7. 5. 2026.); Griswold, E. N., *Old fields, new corne: the personal memoirs of a twentieth century lawyer*, West Pub. Co., St. Paul, Minnesota, 1992. str. 447; *Secret Law and the Threat to Democratic and Accountable Government*, *Hearing before the Subcommittee on the Constitution of the Committee on the Judiciary U.S. Senate*, One Hundred Tenth Congress Second Session, April 30, 2008, Serial No. J-110-89, Printed for the use of the Committee on the Judiciary, dostupno na https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-110shrg44955/html/CHRG-110shrg44955.htm (7. 5. 2026.).

[59] Baude, W., *op. cit.* u bilj. 42.

[60] Huo, Z.; Michels, J., *The Cycles of Separation-of-Powers Jurisprudence*, The Yale Law Journal, *vol*. 126, 2016., str. 346 – 437.

[61] Stone, A., *In the shadow of the constitutional council: The 'juridicisation' of the legislative process in France*, West European Politics, *vol.* 12, br. 2, 1989., str. 12 – 34; Samaha, A., *op. cit.* u bilj. 23; Heuschling, L., *op. cit*. u bilj. 5, str. 958 – 961; Volcansek, M.

prije svega obilježava izrazita nadmoć sumanute administracije, ni *shadow docket* nije više ništa drugo nego samo još jedna potvrda duboke krize teorije i prakse demokratske ustavnosti u zemlji koja je dugo bila njen predvodnik.[62]

Sredinom 20. stoljeća Karl Loewenstein koristio se idejom "ustavne slabosti" kako bi upozorio na krizu koja nastaje onda kada se ustav pretvori u puki "semantički" ili nominalni dokument, koji više ne odražava stvarnu, temeljnu dinamiku političke moći. Takvo je stanje prije svega obilježje demokracija koje propadaju. Ovaj je pisac tvrdio da ustavni poredak postaje disfunkcionalan kada se ustavne norme očigledno ne poštuju ili ne koriste za svoj izvorni cilj – ograničavanje vlasti. Tijekom *ustavne slabosti* (*ustavnog stresa*, *ustavne obamrlosti*...) političko-ustavni akteri koji imaju politički mandat ili institucionalne prerogative intenziviraju uporabu agresivnih metoda, zagovaraju političke i pravne odmazde koje dodatno pojačavaju napetosti i institucionalnu nestabilnost. Tijekom trajanja tog nezdravog stanja, protagonisti na različitim razinama vlasti osporavaju značenje i valjanost političkih i institucionalnih akata. A upravo takvi trenutci dovode do "propadanja" ili "truljenja" režima.[63]

Značajan mogući poticaj obnovi ustavnodemokratske legitimnosti tiče se prije svega jačanja transparentnosti, odgovornosti i ustavne dosljednosti, što se može ostvariti jedino nastupanjem promjena u odnosima administracije s Kongresom i Sudom. Raspad reformi nakon *Watergatea* bio je jedan od presudnih razloga kasnije pojave D. Trumpa i njegove administracije kao najkorumpiranije američke vlade modernog doba. Analizirajući štetu nanesenu američkom federalnom sustavu tijekom prve Trumpove administracije, Norman Eisen se u *Overcoming Trumpery* bavi kritikom "trumpovskog... prezira prema etici, vladavini prava te strukturama i vrijednostima same demokracije".[64] No, lako je predvidjeti da će

L., *Judicial Power: How Constitutional Courts Affect Political Transformations*, Cambridge University Press, Cambridge, 2019., str. 66 – 81.

62 Sauvé, J. M., *The Judiciary and the Separation of Powers*, https://www.conseil-etat.fr/actualites/ discours-et-interventions/the-judiciary-and-the-separation-of-powers (7. 5. 2026.).

63 Vieira, O. V., *Battle of Powers: Brazil: From Democratic Transition to Constitutional Resilience*, Wilson Center, Washington, D.C., 2024., str. 352; Loewenstein, K., *Dictatorship and German Constitution (1933–1937),* The University of Chichago Law Review, *vol*. 4, br. 4, 1936., str. 537 – 574; Issacharoff, S., *Democracy's Deficits*, The University of Chicago Law Review, *vol*. 85, 2018., str. 485 – 519; Litman, L. M., *Hey Stephen*, Michigan Law Review, *vol.* 120, br. 6, 2022., str. 1134; Voehl, S., *Illuminating the shadow docket: on the increasing impacts of this evolving judicial procedure*, Nevada Law Journal, *vol*. 23, 2023., str. 945 – 973.

64 Eisen, N., *Overcoming Trumpery: How to Restore Ethics, the Rule of Law, and Democracy*, Brookings Institution Press, Washington, 2022., str. 320; Kamarck, E., *Four ways to*

takva argumentirana kritika Trumpovih sedam grijeha (preziranje etike, napad na vladavinu prava, bezočno laganje, dezinformiranje, besramnost, materijalizacija osobnih interesa i, konačno favoriziranje vlastitih političkih interesa) biti još jedan novi "neuspjeh u odgovornosti" što prati pokušaje ustavnopravnog i zakonskog ograničavanja dužnosnika administracije. To je jednostavno tako, sve dok republikanska većina u Kongresu ne iskaže zbiljski interes prema racionalnom i svrhovitom uravnoteživanju predsjednikovih egzekutivnih privilegija, ali s druge strane i odlučnijeg iskoraka demokratske manjine u smjeru mobilizacije stranke i pristaša u procesu saniranja "ustavne bolesti" koja je *one man rule* infekcijom već uvelike zahvatila SAD.[65] *God Bless America*!

LITERATURA

Bačić, A.; Bačić, P., *Ustavna demokracija i sudovi*, Pravni fakultet u Splitu, Split, 2009.

Baude, W., *Foreword: The Supreme Court's Shadow Docket*, University of Chicago Public Law & Legal Theory Working Paper Br. 508, 2015., str. 1 – 63.

Berman, H. J., *The Impact of the Enlightenment on American Constitutional Law*, Yale Journal of Law & the Humanities, *vol.* 1, br. 2, 1992., str. 311 – 344.

Bernhardt, J., *Atenska škola*, Abenteuer Philosophie, br. 4, 2007., dostupno na https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/umjetnost/atenska-skola/

Bernstein, J., *The Guy Who Wrote The Book On The Deep State Wishes Trump World Would Shut Up About The Deep State*, Buzzfeednews.com, April 5, 2018.

Birchall, C., *Managing Secrecy*, International Journal of Communication, *vol.* 10, 2016., str. 152 – 163.

save democracy from Trumpery, Commentary, May 26, 2022., https://www.brookings.edu/articles/four-ways-to-save-democracy-from-trumpery/ (7. 5. 2026.).

[65] Hochschild, J., *What's New? What's Next? Threats to the American Constitutional Order*, u: Graber, M. A.; Levinson, S.; Tushnet, M. (ur.), *Constitutional Democracy in Crisis?*, OUP, Oxford, 2018., str. 85 - 102; Posner, E. A., *The Trump Presidency: A Constitutional Crisis in the United States?* Graber, M. A.; Levinson, S.; Tushnet, M. (ur.), *Constitutional Democracy in Crisis?*, OUP, Oxford, 2018.; Maurer, A.; Schwarzer, D., *The German Presidency and the EU's Constitutional Malaise*, The International Spectator, *vol.* 42, br. 1, 2007., str. 63 – 79; Robinson, S. A., *Understanding American Malaise*, https://appliedanthro.org/news/commentaries/ understanding-american-malaise/ (7. 5. 2026.); Costa, R. S. M., *Rethinking constitutional ontology: A critical analysis of K. Loewenstein's "ontological classification of constitutions"*, Revus, br. 52, 2024., dostupno na https://doi.org/10.4000/revus. 9956 (7. 5. 2026.).

Blin, F., *Le "gouvernement des juges" en France sous la cinquième République: mythe ou réalité: étude de contrôle de constitutionnalité des lois*, Université Toulouse, Toulouse, 1991.

Campagnolo, Y., *Behind Closed Doors, The Law and Politics of Cabinet Secrecy*, UBC Press, Vancouver, 2021.

Campagnolo, Y., *Le secret ministériel: théorie et pratique*, Presses de l'Université Laval, Ottawa, 2020.

Campagnolo, Y., *Reconciling Cabinet Secrecy with the Rule of Law*, Faculty of Law, University of Toronto, Toronto, 2018.

Campagnolo, Y., *The Political Legitimacy of Cabinet Secrecy*, Revue juridique Thémis de l'Université de Montréal, *vol.* 51, 2017., str. 36 – 60.

Carey, G. W., *The separation of powers in United States of America: past and present*, Historia Constitucional, br. 10, 2009., str. 263 – 295.

Catanzariti, M., *New Arcana Imperii* (October 30, 2010), dostupno na http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1732622

Catanzariti, M., *New Arcana Imperii*, Journal on European History of Law, *vol.* 3, br. 2, 2012., str. 59 – 67.

Collected Works of James Wilson, *vol.* 1, dostupno na: https://oll.libertyfund.org/title/hall-collected-works-of-james-wilson-vol-1.

Costa, R. S. M., *Rethinking constitutional ontology: A critical analysis of K. Loewenstein's "ontological classification of constitutions"*, Revus, br. 52, 2024.; DOI: 10.4000/revus.9956

Donegen, M., *The US supreme court is deciding more and more cases in a secretive 'shadow docket'*, dostupno na https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/aug/31/supreme-court-us-cases-shadow-docket

Eisen, N., *Overcoming Trumpery: How to Restore Ethics, the Rule of Law, and Democracy*, Brookings Institution Press, Washington, 2022.

Ferrone, V., *The Politics of Enlightenment: Constitutionalism, Republicanism, and the Rights of Man in Gaetano Filangieri,* Anthem Press, London, 2012.

Foley, E., *Symposium: The particular perils of emergency election cases*, SCOTUSblog (Oct. 23, 2020, 5:28 PM), dostupno https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-the-particular-perils-of-emergency-election-cases

Gerrish, J., *Sertorius, Civilis, Rome and Exile in Tacitus' Histories*, The Classical Journal, *vol.* 116, br. 4, 2021., str. 473 – 498.

GONG, *Transparentnost: Sjednice radnih tijela ostale zatvorene za javnost*, 29. travnja 2020., dostupno na https://gong.hr/2020/04/29/sjednice-radnih-tijela-ostale-zatvorene-za-javnost.

Greenhouse, L., *As Kennedy Went*, The New York Review of Books, March 12, 2026., str. 28 – 30.

Griswold, E. N., *Old fields, new corne: the personal memoirs of a twentieth century lawyer*, West Pub. Co., St. Paul, Minnesota, 1992.

Griswold, E. N., *Secrets not worth keeping*, February 15, 1989, https://www.washingtonpost.com/archive/opinions/1989/02/15/secrets-not-worth-keeping/a115a154-4c6f-41fd-816a-112dd9908115/

Heuschling, L., *Edouard Lambert, Le gouvernement des juges et la lutte contre la législation sociale aux États-Unis. L'expérience américaine du contrôle judiciaire de la constitutionnalité des lois*, Revue internationale de droit comparé, *vol.* 59, br. 4, 2007., str. 958 – 961.

Hochschild, J., *What's New? What's Next? Threats to the American Constitutional Order*, u: Graber, M. A.; Levinson, S.; Tushnet, M. (ur.), *Constitutional Democracy in Crisis?*, OUP, Oxford, 2018., str. 85 – 102.

Huo, Z.; Michels, J., *The Cycles of Separation-of-Powers Jurisprudence*, The Yale Law Journal, *vol.* 126, 2016., str. 346 – 437.

Issacharoff, S., *Democracy's Deficits*, The University of Chicago Law Review, *vol.* 85, 2018., str. 485 – 519.

Johnson, B., *The Origins of Supreme Court Question Selection*, Columbia Law Review, *vol.* 122, 2022., str. 793 – 864.

Kamarck, E., *Four ways to save democracy from Trumpery*, Commentary, May 26, 2022., dostupno na https://www.brookings.edu/articles/four-ways-to-save-democracy-from-trumpery

Kapoor, V.; McFadden, T., *Symposium: The precedential effects of shadow docket stays*, SCOTUSblog (Oct. 28, 2020, 9:18 AM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-the-precedential-effects-of-shadow-docket-stays/

Lambert, E., *Le gouvernement des juges et la lutte contre la législation sociale aux États-Unis. L'expérience américaine du contrôle judiciaire de la constitutionnalité des lois*, Marcel Giard & Cie., Paris, 1921.

Litman, L. M., *Hey Stephen*, Michigan Law Review, *vol.* 120, br. 6, 2022., str. 1109 – 1142.

Locke, J., *Two Treatises of Government*, Cambridge University Press, Cambridge, 1988.

Loewenstein, K., *Dictatorship and German Constitution (1933 – 1937),* The University of Chichago Law Review, *vol.* 4, br. 4, 1936., str. 537 – 574.

Lofgren, M., *The Deep State: The Fall of the Constitution and the Rise of a Shadow Government*, Penguin Books, London, 2016.

Martin, G., *Secrecy's Corrupting Influence on Democratic Principles and the Rule of Law*, International Journal for Crime, Justice and Social Democracy, br. 6, 2017., str. 100 – 115.

Maurer, A.; Schwarzer, D., *The German Presidency and the EU's Constitutional Malaise*, The International Spectator, *vol.* 42, br. 1, 2007., str. 63 – 79.

McDowell, G. L.; O'Neill, J., *America and Enlightenment Constitutionalism*, Palgrave Macmillan, New York, 2006.

Michaels, J. D., *Trump and the "Deep State"*, Foreign Affairs (Sept./Oct. 2017), dostupno na https://www.foreign affairs.com/articles/2017-08-15/trump-and-deep-state

Nasu, H., *State secrets, law and national security*, The International and Comparative Law Quarterly, *vol.* 64, br. 2, 2015., str. 365 – 404.

Ndulue, N., *Symposium: The shadow docket is shaping the future of death penalty litigation*, SCOTUS blog (Oct. 26, 2020, 10:42 AM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/ symposium-the-shadow-docket-is-shaping-the-future-of-death-penalty-litigation/

Nelson, S., *Dreamers' Nightmare Deferred by Supreme Court Immigration Split*, U.S. News.com., June 23, 2016.

Pacelle, R. L. Jr., *Heuristic Models of Judicial Decision Making*, u: Pacelle, R. L. Jr.; Curry, B. W.; Marshall, B. W., *Decision Making by the Modern Supreme Court*, Cambridge University Press; Cambridge, 2011., str. 27 – 50.

Parry, C., *Legislatures and Secrecy*, Harvard Law Review, *vol.* 67, br. 5, 1954., str. 737 – 785.

Pierce, R. J. P. Jr., *The Supreme Court Should Eliminate Its Lawless Shadow Docket*, George Wasgington Law Faculty Publications & Other Works 1549, 2021., dostupno na https://scholarship. law.gwu.edu/ faculty_publications/1549

Politico, *Retired Justice Kennedy laments coarse discourse of Trump era and its effects on Supreme Court*, dostupno na https://www.politico.com/news/2025/10/08/retired-justice-kennedy-laments-coarse-discourse-of-trump-era-and-its-effects-on-supreme-court-00599414

Posner, E. A., *The Trump Presidency: A Constitutional Crisis in the United States?* u: Graber, M. A.; Levinson, S.; Tushnet, M. (ur.), *Constitutional Democracy in Crisis?*, Oxford University Press, Oxford, 2018.

Quill, L., *Secrets and Democracy: From Arcana Imperii to WikiLeaks*, Palgrave, Macmillan, New York, 2014.

Republican National Committee v. Democratic National Committee, Leading Case: 140 S. Ct. 1205 (2020), Harvard Law Review, *vol.* 134, 2020., str. 450 – 459.

Robinson, S. A., *Understanding American Malaise*, dostupno na https://appliedanthro.org/news/commentaries/understanding-american-malaise/

Romoser, J., *Symposium: Shining a light on the shadow docket*, SCOTUSblog (Oct. 22, 2020, 12:15 PM), dostupno na https://www.scotusblog.com/2020/10/symposium-shining-a-light-on-the-shadow-docket/

Samaha, A., *Government Secrets, Constitutional Law, and Platforms for Judicial Intervention*, UCLA Law Review, *vol.* 53, 2006., str. 909 – 976.

Sauvé, J. M., *The Judiciary and the Separation of Powers*, dostupno na https://www.conseil-etat.fr/actualites/discours-et-interventions/the-judiciary-and-the-separation-of-powers

Scheppele, K. L., *Legal Secrets – Equality and Efficiency in the Common Law,* University of Chicago Press, Chicago, 1988.

Schubert, G. A., *The Study of Judicial Decision-Making as an Aspect of Political Behavior*, American Political Science Review, *vol.* 52, br. 4, 1958., str. 1007 – 1025; DOI: 10.2307/ 1951981

Schwartz, B., *Decision – How the Supreme Court Decides Cases*, Oxford University Press, Oxford, 1996.

Second Trump Administration Marked by Relentless, Direct Attacks on Rule of Law, Constitutional Rights, The American Constitution Society, 20. siječnja 2026., dostupno na https://www.acslaw.org/press_release/second-trump-administration-marked-by-relentless-direct-attacks-on-rule-of-law-constitutional-rights/

Secret Law and the Threat to Democratic and Accountable Government, Hearing before the Subcommittee on the Constitution of the Committee on the Judiciary U.S. Senate, One Hundred Tenth Congress, Second Session, April 30, 2008, Serial No. J-110-89, dostupno na https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-110shrg44955/html/CHRG-110shrg44955.htm

Shapiro, S. A.; Steinzor, R. I., *The People's Agent: Executive Branch Secrecy and Accountability in an Age of Terrorism*, Law and Contemporary Problems, *vol.* 69, br. 3, 2006., str. 99 – 129.

Sirotković, H., *Organizacija Sabora Hrvatske i Slavonije u nagodbenom razdoblju (1868-1918)*, Arhivski vjesnik, *vol.* 34-35, 1991.-1992., str. 21 – 30.

Skowronek, S. *et al.*, *Phantoms of a Beleaguered Republic: The Deep State and the Unitary Executive*, Oxford University Press, Oxford, 2021.

Stone, A., *In the shadow of the constitutional council: The 'juridicisation' of the legislative process in France*, West European Politics, vol. 12, br. 2, 1989., str. 12 – 34.

Supreme Court Procedures, dostupno na https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/educational-resources/about-educational-outreach/activity-resources/supreme-1

Taylor, M., *Arcana imperii Reconsidered: Tacitus and the Ethics of State Secrecy*, dostupno na https://classicalstudies.org/annual-meeting/145/abstract/arcana-imperii-reconsidered-tacitus-and-ethics-state-secrecy

Texas abortion law to stay in place until Supreme Court decision, 23 October 2021, dostupno na https://www.bbc.com/news/world-us-canada-59017479

Texas abortion law: Biden administration to request block on abortion ban, 2 September 2021, dostupno na https://www.bbc.com/news/world-us-canada-58935257

The Custodian, *Arcana Imperii and the Legacy of the Deep State*, December 29, 2019, dostupno na http://www.thethinkersgarden.com/2019/12/arcana-imperii-and-the-legacy-of-the-deep-state/

The Secret Government: The Constitution in Crisis, November 4, 1987, dostupno na https://billmoyers.com/content/secret-government-constitution-crisis/

Treanor, W. M., *The Genius of Hamilton and the Birth of the Modern Theory of the Judiciary*, u: *The Cambridge Companion to the Federalist*, Cambridge University Press, Cambridge 2020.; DOI: 10.1017/9781316479865.015.

Troper, M., *Le gouvernement des juges, mode d'emploi*, Presses Université Laval, Quebec, 2006.

Vazquez, A., *Abusing Emergency Powers: How the Supreme Court Degraded Voting Rights Protections During the COVID-19 Pandemic and Opened the Door for Abuse of State Power*, Fordham Urban Law Journal, *vol*. 48, br. 4, 2021., art. 6.

Vieira, O. V., *Battle of Powers: Brazil: From Democratic Transition to Constitutional Resilience*, Wilson Center, Washington, D.C., 2024.

Vladeck, S., *Symposium: The solicitor general, the shadow docket and the Kennedy effect*, SCOTUSblog (Oct. 22, 2020, 2:00 PM), dostupno na https://www.scotusblog. com/2020/10/symposium-the-solicitor-general-the-shadow-docket-and-the-kennedy-effect/

Voehl, S., *Illuminating the shadow docket: on the increasing impacts of this evolving judicial procedure*, Nevada Law Journal, *vol*. 23, 2023., str. 945 – 973.

Volcansek, M. L., *Judicial Power: How Constitutional Courts Affect Political Transformations*, Cambridge University Press, Cambridge, 2019.

Wadhia, S., *Symposium: From the travel ban to the border wall, restrictive immigration policies thrive on the shadow docket*, SCOTUSblog (Oct. 27, 2020, 3:51 PM), dostupno na https://www.scotusblog. com/2020/10/ symposium-from-the-travel-ban-to-the-border-wall-restrictive-immigration-policies-thrive-on-the-shadow-docket/

Waldmann, R., *A Piece of the Hidden Knowledge of Power-Holding*, dostupno na https://www.bradford-delong.com/2011/05/a-piece-of-the-hidden-knowledge-of-power-holding.html

Waldron, J., *Separation of Powers in Thought and Practice*, Boston College Law Review, *vol.* 54, 2013., str. 433 – 468.

Waluchow, W.; Sciaraffa, S., *The Legacy of Ronald Dworkin*, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Weaver, W. G.; Pallitto, R., *State Secrets and Executive Power*, Political Science Quarterly, *vo*l. 120, br. 1, 2005., str. 85 – 112.

Wells, C. E., *Fear and Loathing in Constitutional Decision-Making, Wisconsin Law Review, vol. 2005, 2005.*, str. *115* – 223.

Wermiel, S., *Symposium: Coronavirus litigation lurks in the shadows*, SCOTUSblog (Oct. 26, 2020, 5:18 PM), dostupno na https:// www. scotusblog.com/2020/10/symposium-coronavirus-litigation-lurks-in-the-shadows

Yauri-Miranda, J. R., *Constructing and restraining the societies of surveillance: Accountability, from the rise of intelligence services to the expansion of personal data networks in Spain and Brazil* (1975-2020), Ph.D. Dissertation, University of Basque, Santsoena, Biskay, 2021.

Zavladala 'epidemija' zatvorenih sjednica Vlade, dostupno na https://net.hr/danas/hrvatska/zavladala-epidemija-zatvorenih-sjednica-vlade-9f8e5fc2-b1cf-11eb-b03a-0242ac140031

Summary

Arsen Bačić *

THE POLITICAL AGENDA OF THE "SHADOW DOCKET" AS A NEGATION OF THE CONSTITUTIONAL SEPARATION OF POWERS

The paper illustrates a case of disruption to the system of separation of powers arising from the secrecy of certain procedures that de facto *exempt state authorities from democratic control. It briefly points out the significance of the principle of* arcana imperii*, the durability of its modern derivatives, the undeniable importance of the separation of powers for a constitutionally democratic state, the criticism of the revitalization of the decision-making principles characteristic of* arcana imperii*, which the constitutionally democratic state is directly confronted with, and then especially the theory and practice of the "hidden agenda" of the US Supreme Court. The so-called shadow docket of this Court has rightly alarmed the democratic public, primarily because of the malignancy of the sediment and wild tissue of Trumpism in the construction of the world's oldest constitutional democracy. Finally, we try to answer the question of what implications such an "urgent" and "hidden" nature and form of political and legal decision-making have for the principle of separation of powers in a modern constitutional democracy.*

Key words: separation of powers; judicial branch; US Supreme Court; shadow dossier; constitutional malaise

* Arsen Bačić, Ph. D., Full Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Zrinski trg 11, 10 000 Zagreb; Head of the Adriatic Institute of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Augusta Šenoe 4, 10 000 Zagreb; Professor Emeritus at the Faculty of Law, University of Split, Domovinskog rata 8, 21 000 Split; arsen.bacic@xnet.hr;
ORCID ID: orcid.org/0000-0001-6849-1107